

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В ООН: ОСНОВНІ ПРИОРИТЕТИ

Бершеда,
доктор економічних наук
Перший заступник
міністра закордонних справ України

Шановні гості та учасники конференції!

Від імені Міністра закордонних справ України Б.І. Тарасюка хотів би привітати Вас з відкриттям міжнародної науково-практичної конференції, яка, я переконаний, дозволить її учасникам здійснити плідний обмін думками з широкого кола питань, що стосуються ролі сучасної дипломатії та Організації Об'єднаних Націй у світовій політиці.

Тема конференції, на мою думку, є особливо актуальною сьогодні, коли глобалізація економічного та політичного розвитку поставила перед світовим співовариством низку складних проблем, вирішення яких потребує об'єднання зусиль саме в глобальному масштабі. За таких умов неухильно зростають важливість та роль ООН, її здатність реагувати на ті виклики, які мають доленосне значення для всього людства.

Перш за все я б хотів зупинитися на місці у світовій політиці Організації Об'єднаних Націй як однієї з найпотужніших складових сучасної дипломатії, а також участі України в її роботі.

ООН посідає особливе місце в зовнішній політиці України. Створення ООН, одним з фундаторів якої стала і наша країна, дало, незалежно від цілей радянської дипломатії, унікальний шанс. Після років політичного забуття та невизначеності Україна отримала можливість заявити про себе як про члена міжнародного співовариства, суб'єкта міжнародного права.

Статутом ООН центральну роль в системі міжнародної безпеки закріплено за Радою Безпеки ООН. Гадаю, юї у кого сьогодні не викликає сумнівів те, що рішення Ради Безпеки за своюю юридичною природою є обов'язковими не лише для членів ООН, а й решти держав світу.

Навіть право на індивідуальну або колективну самооборону, яка не забороняється Статутом ООН, може здійснюватися лише доти, доки Радою Безпеки не вжито відповідних заходів у галузі підтримання миру.

Хотів би відзначити, що принциповим елементом усіх мирних ініціатив щодо Югославії є визнання особливої ролі Ради Безпеки у забезпеченні мирного врегулювання кризи. Саме такою була і залишається позиція нашої держави. Україна вітає припинення бойових дій на югославській території та вважає, що наступним кроком мирного процесу має стати всебічне залучення потенціалу ООН для остаточного врегулювання конфлікту. У цьому контексті ми вважаємо надзвичайно важливим прийняття цими днями резолюції Ради Безпеки ООН стосовно врегулювання югославської кризи, одним з співавторів якої стала Україна.

Хотів би привернути Вашу увагу ще й до того факту, що, незважаючи на обсяг та характер повноважень Ради Безпеки, кількість її членів становить на сьогодні лише 8 відсотків від загальної кількості держав-членів ООН. Водночас, під час виконання своїх обов'язків, як наголошується в Статуті Організації, цей орган діє від імені усіх її членів. Ця обставина яскраво підтверджує велику відповідальність, покладену світовим співтовариством на членів Ради Безпеки.

Україна, як держава, що добровільно відмовилася від третього за потужністю ядерного потенціалу в світі, надає особливого значення зміцненню міжнародного миру і безпеки і має підстави претендувати на обрання до складу непостійних членів Ради Безпеки ООН. Йдеться про дворічний термін, що розпочнеться з 1 січня наступного року.

Після розпаду колишніх СРСР, Югославії та Чехословаччини майже вдвічі збільшився кількісний склад Східноєвропейської групи членів ООН. Це обумовило загострення конкуренції між її членами за місце непостійного члена в Раді Безпеки. Нашим конкурентом, як відомо, стала сусідня Словацька Республіка.

Необхідність змагатися за місце в Раді Безпеки з цією країною є дуже прикрою для України. Між тим, у ході двосторонніх дипломатичних контактів між нашими державами обома сторонами неодноразово підтверджувалося, що конкуренція за місце в Раді Безпеки ООН не матиме негативних наслідків для розвитку дружніх українсько-словацьких відносин.

До виборів в Генеральній Асамблей, під час яких розглянатиметься кандидатура України до складу Ради Безпеки, залишається зовсім небагато часу. В разі обрання Україна, яка неодноразово визначалася як ключова країна в галузі європейської безпеки, отримає можливість реалізувати свій потенціал у складі органу, на який

світове співтовариство покладає головну відповіальність у справі підтримання міжнародного миру і безпеки.

Як один із засновників ООН Україна завжди неухильно дотримувалася цілей та принципів Статуту Організації, робила внесок в її діяльність у сферах підтримання міжнародного миру та безпеки, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини, деколонізації, зміцнення міжнародного права тощо.

Як активний прихильник та безпосередній учасник сучасного процесу реформування ООН, Україна докладає значних зусиль з метою оновлення та демократизації діяльності цього всесвітнього форуму. Саме під головуванням представника України – тоді міністра закордонних справ Г.Й. Удовенка – 52-а сесія Генеральної Асамблеї схвалила всеохоплюючу програму реформи Організації, запропоновану Генеральним секретарем К. Аннаном. Ця програма є надзвичайно важливим, але, мабуть, лише першим етапом докорінної трансформації Організації. Необхідно продовжувати наполегливу роботу з тим, щоб зробити ООН більш орієнтованою на конкретні результати, дієвою та спрямованою на задоволення реальних потреб держав-членів.

Першочерговими завданнями перебудови ООН наша країна вважає підвищення її ролі в питаннях міжнародної безпеки та роззброєння, вдосконалення роботи всіх основних комітетів Генасамблеї, модернізацію діяльності Організації в соціально-економічній сфері, зокрема, Економічної та Соціальної Ради та її регіональних і функціональних органів.

Основою реального оновлення ООН має стати реформування Ради Безпеки, без якого неможливо уявити ООН, яка відповідатиме викликам ХХІ століття. На думку України, реформування цього органу має відбуватися за умови неухильного дотримання норм та принципів Статуту ООН.

Серед пріоритетних завдань реформування Ради Безпеки – зробити цей орган більш збалансованим та демократичним, забезпечити вдосконалення методів та транспарентності його роботи, насамперед, у процесі вироблення та прийняття рішень. Україна підтримує ідею "ослабленого вето", а також добровільного обмеження його застосування постійними членами. Така модифікація, безперечно, сприятиме зведенню до мінімуму випадків, коли постійні члени можуть використовувати цей інститут у власних національних інтересах, ігноруючи інтереси міжнародного співтовариства.

Підходи України до оновлення Ради Безпеки ООН базуються на прагненні посилити здатність цього органу діяти як ефективний гарант неви-

користання будь-яких форм примусу чи застосування сили в міжнародних відносинах та вирішення міждержавних спорів мирними політичними засобами, не піддаючи загрозі суверенітет окремих країн чи регіонів та глобальну безпеку.

В Україні добре усвідомлюють виняткове значення ООН як рушійної сили миру і розвитку, забезпечення кращого майбутнього для людства. Тому свої головні завдання в ООН українська дипломатія вбачає у тому, щоб всіляко сприяти підвищенню ролі та авторитету ООН, надавати практичну підтримку справі досягнення цілей Організації.

Тепер щодо проблеми виведення Організації з фінансової кризи. Незважаючи на важке економічне становище, Україна практичними кроками підтверджує свої зобов'язання сплачувати внески на фінансування діяльності ООН. Протягом останніх шести років Україна внесла до бюджету ООН майже 100 млн. дол., у т.ч. понад 50 млн. дол. лише за останні три роки, і сьогодні повністю покрила свою заборгованість до регулярного бюджету. За цим показником Україна знаходиться на 12 місці серед держав-членів ООН.

Водночас, Україна докладає зусиль для забезпечення своїх національних інтересів шляхом залучення відповідних механізмів Організації для забезпечення суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості державних кордонів країни. Прикладом ефективності залучення можливостей ООН стало відоме рішення Ради Безпеки ООН стосовно статусу Севастополя, ухвалене в липні 1993 р. У 1991 році після проголошення незалежності України Організація Об'єднаних Націй відіграла важливу роль у підтримці її самостійності, збереженні територіальної цілісності, повноцінній інтеграції у світовий політичний та економічний простір.

Мабуть, сьогодні роль ООН в міжнародній політиці ще не набула належної оцінки. В міжнародних колах, засобах масової інформації увага приділяється, в першу чергу, ролі та можливостям великих держав світу та значних регіональних утворень у вирішенні найактуальніших проблем міжнародного життя. Це, звичайно, можна пояснити багатьма обставинами, в т.ч. невідповідністю багатьох механізмів ООН реаліям сьогодення та необхідністю пришвидшення процесів реформування цієї організації. Однак, я хотів би ще раз наголосити на тому, що події в Косово переконливо довели – міжнародний мир та безпека неможливі без об'єднання зусиль усіх країн світу. Виклики нового глобалізованого світового устрою вимагають цього від нас. Україна, як країна-засновниця цієї організації, відчуває на собі особливу відповідальність за успіх процесу адаптації ООН до цих викликів.